

ЦІННОСТІ ГЕРОЇВ ШЕРМАНА АЛЕКСІ ЯК ЧИННИКИ ВИЖИВАННЯ УРБАНІЗОВАНОЇ ІНДІАНСЬКОЇ МОЛОДІ В СУСПІЛЬСТВІ

Аналіз літературних творів сучасних письменників корінного походження пов'язані із дослідженням ідентичності північноамериканських індіанців на таких важливих рівнях як індивідуальний та колективний аспекти. Будь-яка особистість в суспільстві розвивається в особистісному вимірі «Я», який спрямовано вертикально, а також і в соціальному, який представлено у горизонтальній площині. Колективний рівень ідентичності «Ми» пов'язано із визначенням таких спільних чинників як сумісна дія особистостей, які мають схожий соціальним стан, землю на який вони живуть та працюють, спільну мету, усвідомлюючи себе з певною соціальною спільнотою представників ідентичності нащадків корінних жителів Північної Америки.

Корінний письменник Шерман Алексі, спираючись на набутий особистий досвід, створює літературні образи молодих індіанців, що дають підґрунтя до аналізу багатьох маркерів трікстерських оповідань з притаманним автором підходом до гумору, з використанням стьобу та кітчу, в створенні образів сучасної урбанізованої молоді, яка намагається винайти свій алгоритм до опору задля виживання в світі мейнстріму.

В оповіданні із назвою «Пошукова система (Search engine)» із збірки «Десять маленьких індіанців», що відразу пов'язує саму назву із потужними сучасними інформаційними технологіями. Таке використання терміну із галузі цифрових технологій вказує на невідповідність щодо його застосування в якості заголовка для розповіді щодо уподобань молоді індіанки Корліс в галузі літературних творів, відношення її до інших аспектів життя студентської спільноті та родинного кола в резервації біля водоспаду Спокан. Цей кітч автора по відношенню до назви оповідання пригортає увагу читачів до дихотомії цінностей молодих індіанців «Я-моє життя» та «Ми –родина» для аналізу чітких бажань та цілеспрямованих дій дівчини-індіанки до мети. Вона любить свою домівку із великою кількістю родичів на резервації, але такі

пріоритети молоді індіанки як навчання в університеті в великому місті, зацікавленість в особистому перспективному житті вказують на ціннісні молоді, яка прагне особистісного розвитку в просторі нових соціальних відносин [6].

Роман «Політ (Flight)» відкриває читачеві погляд юнака-полукровка Зіца на важливість дихотомії «Я-моє життя» та «Ми – родина». Цінністю для підлітка є дім, де живе дружна родина й де жінка-мати піклується про нього. Шерман Алексі присвячує подорож-пошук Зіца в реальному й уявних просторово-часовому континенті зціленню від внутрішнього духовного та зовнішнього захисного вандалізму індіанця-підлітка, очищенню від негативного сприйняття сироти білим та індіанськими родинами [3]. Визначення свого «Я» із ідентичністю «Ми», сприйняття своєї індивідуальної ідентичності через схожість із ідентичністю кореневою й колективною, та як кітчевий експеримент, мультинаціональної [9].

Книги – це невід’ємна цінність для молодих індіанців, які вміють та люблять читати, не уявляють своє життя без книг. Ш. Алексі стьобом б’є по недолугості уявлення цінності поезії дядьками та батьком Корліс та їх відношення до читання літературних творів, оскільки поезія не може навчити корисному. Як противагу до літератури, вони тверезо радять їй читати книги про науку, математику, право, політику, щоб стати найкрутішою індіанкою і їх резервації. Такий дихотомічний підхід до побажань її дядьків сприймається як стьоб над суттєвими змінами в сучасному корінному родинному укладі, де чоловіки раніше займали головну позицію в родині, а жінки-індіанки займались домом [1]. Це вказує на маркер суттєвого занепаду позиції чоловіка-індіанця в сучасних родинах на резервації, де в більшості, чоловіки сидять без роботи дома, або працюють за невисоку плату. Сучасні жінки-індіанки на резервації постійно працюють, щоб забезпечити родини, заробляють більше, виступають в якості голови родини [10, с.15].

Літературні дослідження нових цінностей життєвого досвіду сучасних молодих індіанців, які живуть на «кордоні» між резервацією та містом Спокан, Сітлом. Саме ці цінності й слугують маркерами опозиції ідентичності «Ми-вони» та «Я-інший» в просторовому та часовому вимірах ідентичності північноамериканських молодих індіанців, героям творів Шермана Алексі.

Письменник відображає існування на «кордоні» представників молоді сучасних корінних народів, як розкриття дихотомії цього явища через динамічний розвиток подій у героїв творів автора. Героїня оповідання «Пошукова система», індіанка Корліс із збірки оповідань «Десять маленьких індіанців» є яскравою представницею фемінних частини резервації, підліток-полукровка Зіца, із кітчевого роману «Політ (Flight)», активно прокладає свій шлях в місті пошуках справжньої родини. Приклади молодих героїв свідчать про пошук гармонійного життя за межами резервації, щоб залишити, за словами Ш. Алексі, маркує резерваційний «вівтар самоті (altar of loneliness)» [8], а також прокласти свій особистісний шлях в межах «взаємодії різних культур» американського суспільства.

У такий спосіб корінний письменник маркує із гіркотою присутність матеріально-просторової й духовної межі у сучасній молоді індіанських резервацій. Сучасний «кордон» існування свідомості індіанської ідентичності на межі співвідноситься до поняття в американській літературі «фронтиру, так званого «порубіжжя», що має динамічність та характеризується високою взаємодією різних культур» і широко представлено авторами американської фронтирної літератури [4, с.75]. У такий спосіб існування на «кордоні» вказує на поглиблення кризи ідентичності корінних.

В глобальному швидкоплинному світі за межами резервації, урбанізованій індіанській молоді важно визначити сенс збереження свого коріння, щоб за допомогою історичною пам'яті та своїм особистим набутих здібностям вижити в світі «свого» та «іншого». Корінна пам'ять поколінь родини як цінність урбанізованої молоді слугує зв'язком між історією земель їх народу та набуває нового значення для молодих індіанців в містах задля підтримання духу опору за допомогою гумору та уяви, а також збереження стосунків із родинами на резервації. Родинна «підтримка та захист від загрози» з «боку соціального та екологічного середовища» слугує щитом і є цінністю для молоді [7, с.198].

Молодий індіанець, в загальному сенсі, особистість, що виїздить за межі резервації, потрапляє у простір цікавих або негативних змін. До дихотомії існування «свій-інший» долучається же «зрадник». Більш жорстко може проявлятися національна, класова, сексуальної, гендерна нерівність. Соціальне середовище передбачає

різноманітний потік «інших», які можуть стати взірцем для молодих дорослих індіанців й підлітків [2]. Відповідно до внутрішнього «зерна» особистості, починається процес пристосування до нового оточення. Це нове або підтримує вже умотивовані цілі молодих індіанців, або суттєво змінює погляди на життя, що зовсім не схоже до прийнятого на резервації.

Літературні проєкції молодих індіанців, створених корінним індіанським письменником Шерманом Алексі, зображено з любов'ю до гіркуватого присмаку гумору та кітчю як алгоритм виживання корінних народів в Америці. Авторський фокус із гумором загострює проблему дійсного соціального становища індіанської молоді на резерваціях й в містах, «невлаштованість героїв у < > просторі, шалений пошук себе, побудова нової < > самосвідомості [5, с.116]

ЛІТЕРАТУРА

1. Базова В. Резервація та резерваційні індіанці як вияв національної ідентичності і творчості Шермана Алексі / В. І. Базова // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. – Вип.37. – Т.1. – Одеса, 2018. – С. 95-97.

2. Базова В. Concept of body and sexuality in Native American novels / V. Bazova// Science and education a New Dimention, Phylology, VII(58), Issue: 194, 2019, Feb. – P.7-9.

3. Березнікова Н. Набуття досвіду молодим поколінням індіанців у кітчевому польоті як маркери просторової та часової ідентичності в творах Шермана Алексі / Н. І. Березнікова // Національна ідентичність в мові і культурі: зб. наук. праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, О.Г. Шостак. – К.: Талком, 2019. – С.7-11.

4. Білоконь Г. Образи американської фронтірної літератури: підкорювач порубіжжя і ковбой як фундамент національної самобутності і гордості американців / Г. М. Білоконь // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. – Вип.37. – Т.1. – Одеса, 2018. – С. 95-97.

5. Конопляник Л.М., Мельникова К.С. Основні етапи зміни концепції національної ідентичності і літературі Ірландії ХХ століття / Л.М. Конопляник Л.М., К.С. Мельникова // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. – Вип.42. – Т.1. – Одеса, 2019. – С. 84-90.

6. Шостак О. Формування ідентичності корінних американців в екстремальних умовах суспільства США / О.Г. Шостак // Авіаційна

та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень: збі. наук. праць / за загл.ред. Л.Г. Помиткіної, Т.В. Вашеки, О.В. Сейченко. – К.: Аграр Медіа Груп, 2017. – С. 289-295.

7. Шостак О. Пошук національної ідентичності у суспільній думці й літературному процесі корінних жителів Північної Америки / О. Шостак // Національна ідентичність в мові і культурі: зб. наук. праць / за загл.ред. А.Г. Гудманяна, О.Г. Шостак. – К.: Талком, 2017. технічних вищих навчальних закладах К.: Вид. ун-ту «Україна», 2013. – С.89-100.

8. Шостак О. Втілення ідеї всеєдності у романі «Сади в дюнах Леслі Мармон Сілко» / О.Г. Шостак // Гуманітарна освіта у– С. 295-311.

9. Alexie, S. On living outside borders. [Електронний ресурс] / Sherman Alexie – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=X_F_jl3BE-k&t=218s

10. Alexie, S. Flight: a novel /Sherman Alexie. – New York: Grove Press, 2007.

11. Alexie, S. Ten little Indians: stories /Sherman Alexie. – New York: Grove Press, 2003.